MACHSHEVES YECHEZKEL
TORAH OF RAV HARTMAN

מחשבת קצרה על הדף
הרב יחזקאל הרטמן
SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא מציעא ל

ענין: לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דיני תורה

חידושי אגדות מהר״ל

לא חרבה ירושלים. פי׳, לא חרבה אע״ג שהיה להם חטאים אחרים היה הקב״ה משלם להם בעניין אחר ולא היה החרבן, [אבל] כאשר העמידו דבריהם על ד״ת ולא רצו רק הכל בדין לא היה הש״י עושה להם לפנים משורת הדין, והדין הוא חורבן, ולפי שהיו נמשכים בכל מעשיהם אחר הדין ודנו בה דין תורה נעשה ירושלים חרב. וזכר לזה כי התורה ניתנה במקום חורבן והוא המדבר, ושם נתן לישראל התורה אבל אם לא היו דנין דין תורה ונכנסו לפנים משורת הדין לא חרבה (לא) מחרב. ועוד דע כי בודאי חטאים אחרים היה להם כדמפרש ביומא (ט׳ א׳) מכ״מ אם היו עושים לפנים משורת הדין גם הקב״ה היה נושא להם פנים וכן דרשו ז״ל במס׳ ברכות (כ׳ ב׳) כ׳ אשר לא ישא פנים וכתיב ישא ה׳ פניו אליך אמר הקב״ה איך לא אשא פנים לישראל כי אני כתבתי בתורתי ואכלת ושבעת והם מדקדקים עד כזית ועד כביצה, ולפיכך אם היו עושים לפנים משורת הדין היה הקב״ה גם כן עושה להם לפנים משורת הדין. אבל השתא שהעמידו דבריהם על דין תורה לא עשה הקב״ה לפנים משורת הדין **)

(שם). דאמר רבי יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על וכו׳ שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין.

דברי שאול

שם לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דבריהם על ד״ת והקשו התוס׳ דביומא דף ט׳ איתא שלא חרבה ירושלים רק על שנאת חנם וכתבו דהא והא גרמו להם ועדיין קשה לשון אלא ועיין שו״ת פני יהושע ז״ל חלק יו״ד עי״ש בזה ולפענ״ד הכוונה דכיון שהי׳ שנאת חנם לא הי׳ רוצים לותר זה לזה והוצרכו לחיות עפ״י ד״ת :

חתם סופר גיטין נה :

מאי דכתיב אשרי אדם וכו׳. שמעתי מפי הרב הגדול מו״ה יעקב ווירמיז זצ״ל שהי׳ רב״ד ורב בביהמ״ד הגדול שבק״ק פפד״מ, אהא דאמר ר׳ יוחנן (בשבת) [ב״מ ל׳ ע״ב] לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דיניהם על דין תורה, ובפ״ק דיומא [ע׳ ע״ב] אמר ר׳ יוחנן(רטו) לא חרבה ירושלים אלא על שנאת חנם, אע״ג די״ל הא בבית ראשון והא בבית שני, מ״מ י״ל עפ״י דברי ר׳ יוחנן דהכא דהכל אמת, דהא באמת צריך להבין מ״ט שתקו חכמי ישראל ולא מיחו שלא לבייש את בר קמצא, וי״ל בפסחים קי״ג ע״ב אמרינן הרואה דבר ערוה בחבירו אסור להעיד עליו יחידי אבל מצוה לשנאתו, והעלו שם תוס׳ [ד״ה שראה] מכל מקום לא יראה לפניו שנאה בפרהסיא משום כמים הפנים אל פנים ע״ש, ונראה להרב הנ״ל דזהו בכלל לפנים משורת הדין, והנה בשעת כשלונם של ישראל נכשלו ההדיוטים בשנאת חנם, וחכמי ישראל נכשלו בהעמדת דיניהם על דין תורה, וע״כ זה הי׳ לו שנאת חנם על בר קמצא, אך חכמי ישראל דנו לזכות מסתמא ראה בו דבר ערוה שמצוה לשנאותו ואסור לו לגלות לנו, ע״כ שתקו ולא מיחו, אמנם אי לאו דהעמידו דיניהם על דין תורה היו מוחים מטעם לפנים משורת הדין שלא להראות שנאה בפרהסיא, אלא שהעמידו דיניהם על דין תורה ואתי שפיר ושפתים ישק.ב

עבודת הגרשוני

ומה מאד מיושב בדברינו מה דקשה על התוס׳ דלא תירצו הא במקדש ראשון והא במקדש שני, דבמקדש ראשון חרב ירושלים בשביל שהעמידו דיניהם על דין תורה ובמקדש שני חרב בשביל שנאת חנם (וכמ״ש החת״ס ז״ל גיטין נ״ה ע״ב) ולפ״ז ניחא דהנה ז״ל הירושלמי פ״ק דחגיגה הלכה ז׳ הנ״ל מלאנו שויתר הקב״ה לישראל על ע״ז ועל ג״ע ועל ש״ד, על מאסם בתורה לא ויתר, מה טעמא, ויאמר ה׳ על אשר עזבו ע״ז וג״ע וש״ד אין כתוב כאן, אלא ויאמר ה׳ על עזבם את תורתי ע״כ. וא״כ עכ״ח מוכח דבמקדש ראשון לא העמידו דיניהם על דין תורה אלא ויתרו זה אצל זה, דאל״כ אמאי ויתר להם הקב״ה על ע״ז וג״ע וש״ד כדמוכח בקרא שלא אמר הקב״ה אלא על עזבם את תורתי, הלא כללא בידינו במדה שאדם מודד מודדין לו ואם הם לא ויתרו גם הקב״ה לא היה מוותר, אע״כ דבמקדש ראשון גם הם ויתרו זה אצל זה ולא העמידו דיניהם על דין תורה, וא״כ מה דא״ר יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה, היינו במקדש שני, וא״כ שפיר הקשו התוס׳ דהא ביומא אמרינן משום שנאת חנם והוכרחו לתרץ דהא והא גרמא ועי״ש ודו״ק. (ועיין בפני יהושע ז״ל לכאן שכתב דפנימא

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK

WHATSAPP EMAIL PODCAST TORAHANYTIME ALLDAF DAF YOMI PORTAL KOL HALASHON